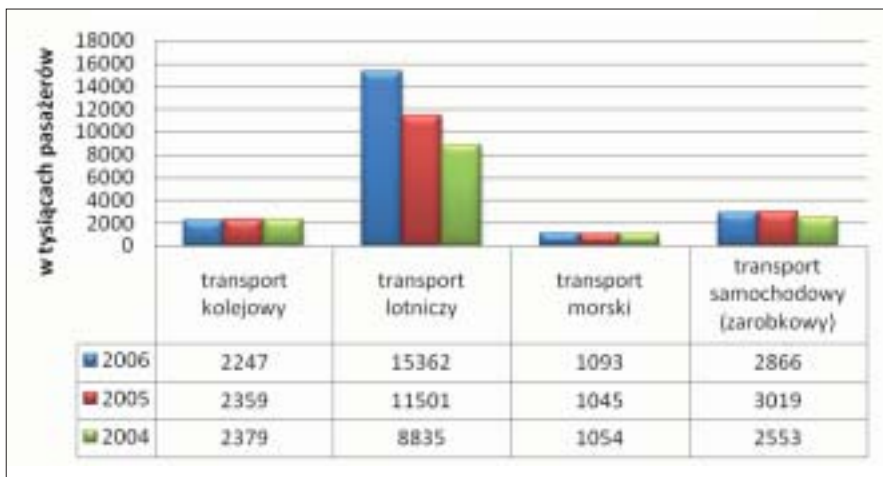

Międzynarodowe, lotnicze i morskie, przewozy pasażerskie w Polsce

Rys. 1. Międzynarodowe przewozy pasażerów w poszczególnych gałęziach transportu.
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Lotnictwa Cywilnego (transport lotniczy), Market:07, Statistics, Market and analysis of passenger & ro-ro shipping”, ShipPax Information, Halmstad 2006 (transport morski) oraz „Transport – wyniki działalności w 2006r.”, GUS, Warszawa, 2007 (transport kolejowy i samochodowy)

W ostatnich latach w Polsce obserwowany jest stały wzrost całkowitej liczby pasażerów w przewozach międzynarodowych, chociaż – jak ilustruje to rysunek 1 – dzieje się tak za sprawą transportu lotniczego, gdyż pozostałe gałęzie transportu wykazują w tym zakresie względną stabilizację.

MIĘDZYNARODOWE LOTNICZE PRZEWOZY PASAŻERSKIE

Rynek lotniczy w Polsce.

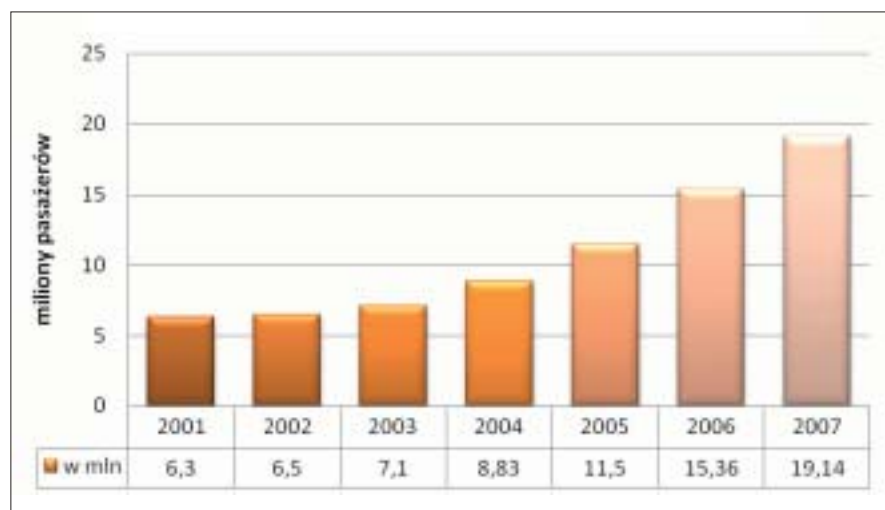
Polski rynek lotniczych przewozów pasażerskich jest obecnie jednym z najszybciej rozwijających się rynków w Europie, o niezwykle imponującej dynamice wzrostu¹. Potwierdzają to statystyki Międzynarodowego Stowarzyszenia Przewoźników Lotniczych (IATA) oraz Urzędu Lotnictwa Cywilnego. W 2007 roku porty lotnicze w Polsce odprawiły

ponad 19 mln pasażerów. Jak ilustruje rysunek 2, w ciągu ostatnich 6 lat lotniczy ruch pasażerski wzrósł ponad trzykrotnie. Zwiększa się także liczba rejsów oferowanych w ruchu rozkłado-

wym z Polski: z 1340 wylotów w tygodniu w 2005 roku do 1816 w 2007 roku, z czego średnio 20% przypada na połączenia do miast niemieckich².

Tak dynamiczny rozwój przewozów lotniczych zawdzięczamy przede wszystkim stosunkowo wysokiemu tempu wzrostu gospodarczego oraz liberalizacji i otwarciu rynku przewozów lotniczych w 2004 roku, a wraz z nim wzrostu aktywności przewoźników niskokosztowych, co stało się głównym motorem rozwoju polskiego rynku lotniczego. Ekspansja tanich przewoźników wygenerowała nowy popyt i zwiększyła dostępność ekonomiczną usług lotniczych na rynku polskim, zmieniając także strukturę tego popytu na korzyść przewozów turystycznych oraz wyjazdów związanych z pracą za granicą, itp.

Prognozy dla polskiego rynku lotniczego są bardzo optymistyczne. Przewiduje się, że do 2030 roku całkowita liczba pasażerów korzystających z transportu lotniczego przekroczy 75 mln³,

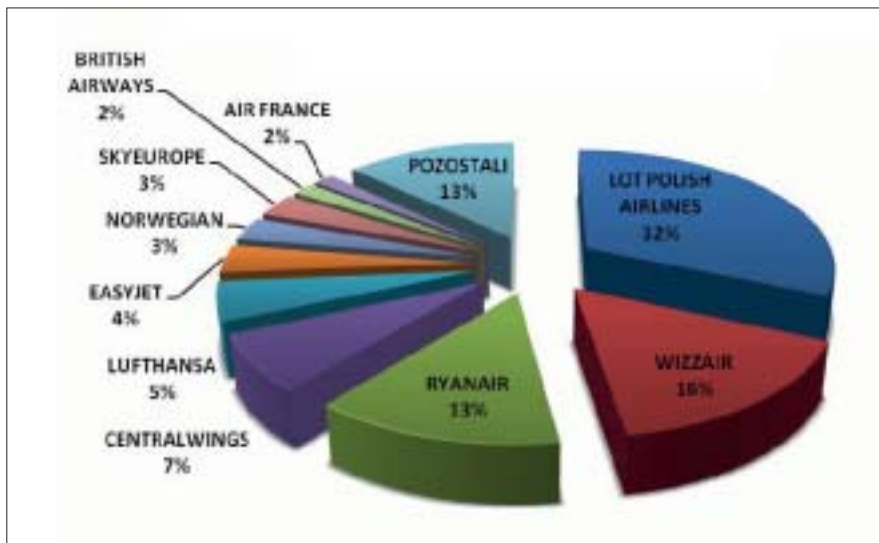

Rys. 2. Liczba obsłużonych pasażerów w polskich portach lotniczych w latach 2001 – 2007.
Źródło: opracowanie własne w oparciu o dane Urzędu Lotnictwa Cywilnego.

¹ Mimo to nadal znajdujemy się wciąż wśród krajów o bardzo małej intensywności ruchu lotniczego (relacja wielkości ruchu lotniczego do liczby ludności).

² T. Dziedzic „Rynek lotniczy 2007”, dodatek specjalny do „Wiadomości turystyczne”, wrzesień 2007 s.25.

³ Prognozy Urzędu Lotnictwa Cywilnego.

Rys. 3. Główni przewoźnicy w lotniczym transporcie pasażerskim w Polsce w 2007 roku.
Źródło: opracowanie własne w oparciu o dane Urzędu Lotnictwa Cywilnego

(rysunek 3). W grupie przewoźników tradycyjnych, poza LOT-em ugruntowaną pozycję zajmuje niemiecka Lufthansa, a za nią kolejno British Airways oraz Air France, które – mimo ekspansji LCC – zdołały nawet pozyskać nowych pasażerów.

Polskie cywilne porty lotnicze.

W Polsce na 38 mln mieszkańców przypada zaledwie 12 portów lotniczych⁷, wykorzystywanych w przewozach pasażerskich, z czego rejsy międzynarodowe wykonywane są z 10 lotnisk. Na tle sąsiadów w tym zakresie wypadamy bardzo słabo. Na przykład Niemcy dysponują 502 lotniskami, Francja 460, a Wielka Brytania 390⁸.

Polskim portem lotniczym o największym ruchu pasażerskim nadal pozostaje Warszawa-Okęcie, z którego w ubiegłym roku skorzystało 9,268 mln osób. Jednak już ponad połowa wszystkich pasażerów została odprawiona na po-

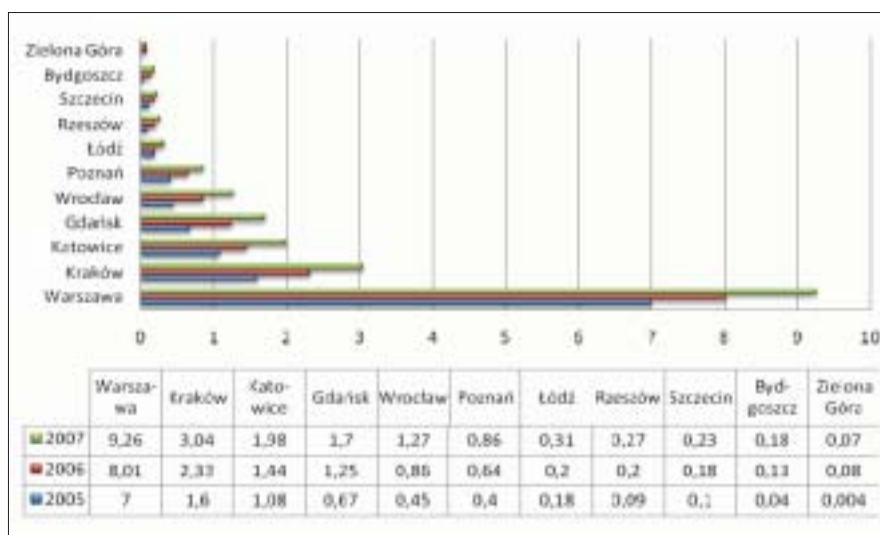
przy czym w kolejnych latach trudno już będzie oczekiwać aż tak spektakularnych wzrostów. Jednak należy podkreślić, że stabilny i zrównoważony rozwój przewozów lotniczych jest uwarunkowany równoczesnym rozwojem infrastruktury lotniskowej w Polsce.

Przewoźnicy lotniczy.

W ostatnich latach w Polsce rozpoczęło działalność – obok przewoźników tradycyjnych – wielu nowych, niskokosztowych przewoźników lotniczych (LCC), których udział w przewozach lotniczych systematycznie rośnie: w 2005 roku wyniósł 31,37%, a w następnym roku już 46,2%⁴. Liczba pasażerów przewiezionych „taniami liniami” osiągnęła w 2006 roku 6,15 mln, to jest o prawie 100% więcej, niż w roku poprzednim i siedmiokrotnie więcej, niż w 2004 roku⁵. Dużą aktywność wykazują przewoźnicy niskokosztowi oferujący loty w kierunku Wielkiej Brytanii i Irlandii oraz w kierunku Skandynawii, gdzie stają się bezpośrednim konkurentem armatorów operujących na Bałtyku⁶.

Pierwszą pozycję wśród przewoźników lotniczych w Polsce niezmiennie zajmują Polskie Linie Lotnicze LOT. Niemniej jednak – mimo, że liczba pasażerów LOT-u w ubiegłym roku wzrosła

o 700 000 – jego udział w rynku zmalał o 2 punkty procentowe w stosunku do 2006 roku i wynosi obecnie 32%; podczas gdy jeszcze w 2005 roku pasażerowie LOT-u stanowili 44% łącznej liczby pasażerów linii lotniczych. Przewoź-

Rys. 4. Ruch pasażerski w polskich portach lotniczych.
Źródło: opracowanie własne w oparciu o dane Urzędu Lotnictwa Cywilnego.

cym przewoźnikiem niskokosztowym i jednocześnie drugim w rankingu, jest węgierski Wizzair, który opanował już 16% rynku. Na kolejnym miejscu uplasował się irlandzki Ryanair (13%), który w Europie jest niekwestionowanym liderem w przewozach niskokosztowych

zostałych lotniskach regionalnych, których znaczenie w obsłudze ruchu pasażerskiego systematycznie rośnie. W 2007 roku przewinęło się przez nie o 36% pasażerów więcej, niż w roku poprzednim (rysunek 4). Spośród portów regionalnych dominujące pozycje zaj-

⁴ http://www.ulc.gov.pl/index_1.php?dzial=prasa&plik=13_05_2005_gazeta

⁵ T. Dziedzic „Rynek lotniczy 2007”, dodatek specjalny do „Wiadomości turystyczne”, wrzesień 2007 s. 20.

⁶ Więcej o wpływie rozwoju linii niskokosztowych w Europie na europejskie przewozy promowe w referacie autorki w: „Transport morski i lotniczy w obsłudze ruchu pasażerskiego – implikacje dla regionów”, Uniwersytet Szczeciński, Zeszyty Naukowe nr 491, Ekonomiczne Problemy Usług nr 15, Szczecin 2008, s. 167.

⁷ Wśród nich lotnisko Szczytno - Szymany, którego działalność jest zawieszona i Zielona Góra –Babimost, obsługujące tylko połączenia krajowe

⁸ A. Fularz „Polska potrzebuje sieci małych portów lotniczych”, Przegląd komunikacyjny 4/2006.

mują: Kraków-Balice, Katowice-Pyrzowice i Gdańsk Lech Walesa Airport. Pierwszy z nich ma obecnie szanse na przyspieszenie rozwoju dzięki unijnemu wsparciu finansowemu z budżetu TEN-T. Najmniejszą liczbę podróży obsługuje natomiast port w Zielonej Górze (tylko ruch krajowy) i w Bydgoszczy.

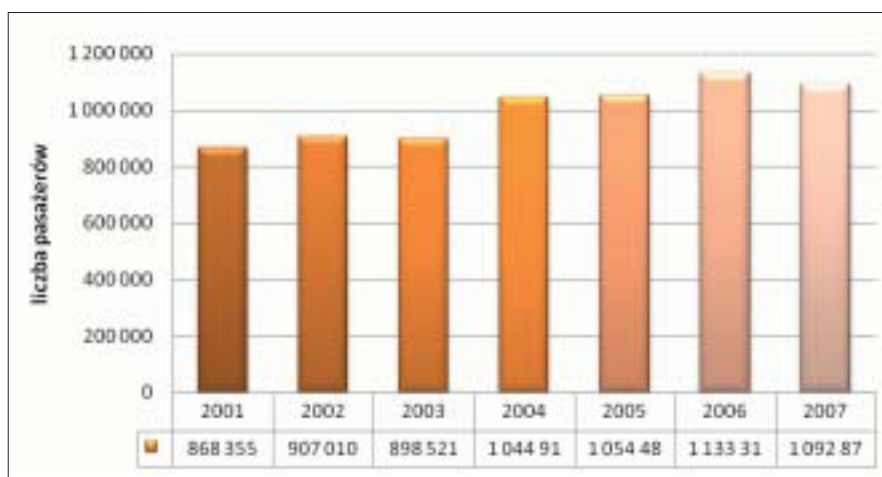
Aktywizacja regionalnych portów lotniczych jest w dużej mierze wynikiem rozwoju siatki połączeń linii niskokosztowych, przede wszystkim Wizzair, Ryanair i Centralwings. W niektórych regionalnych portach lotniczych, jak na przykład Szczecin, Bydgoszcz, Łódź, Rzeszów, Katowice, można zaobserwować znaczną (powyżej 65%) przewagę oferty przewoźników niskokosztowych nad tradycyjnymi.

MIĘDZYNARODOWE PROMOWE PRZEWOZY PASAŻERSKIE

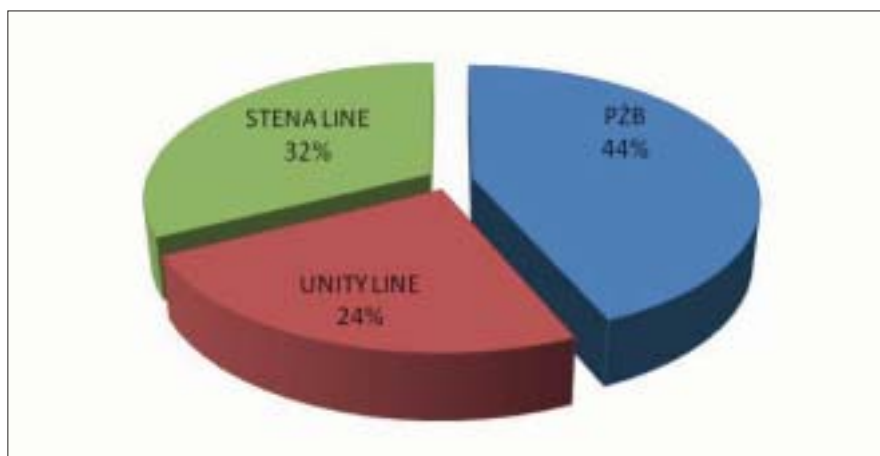
Rynek przewozów promowych w Polsce.

Rynek przewozów promowych w Polsce pozostaje w cieniu dynamicznie rozwijającego się rynku lotniczego. Zasluguje jednak na szczególną uwagę, gdyż stale rośnie zainteresowanie tą formą transportu na Bałtyku, co ma swoje odzwierciedlenie w nowych inwestycjach tonażowych.

Przewozy pasażerskie realizowane żeglugą promową na przestrzeni lat 2001 – 2007 wykazują niewielką tendencję wzrostową, jednakże w niektó-

Rys. 5. Promowe przewozy pasażerskie w Polsce w latach 2001 – 2007. Źródło: opracowanie własne w oparciu o Market:07, Statistics, Market and analysis of passenger & ro-ro shipping”, ShipPax Information, Halmstad 2006 oraz Cruise&Ferry Info 1-12/2007, 1-2/2008

Rys. 6. Udział poszczególnych armatorów promowych w przewozach pasażerskich w 2007 r. Źródło: opracowanie własne w oparciu o Market:07, Statistics, Market and analysis of passenger & ro-ro shipping”, ShipPax Information, Halmstad 2006 oraz Cruise&Ferry Info 1-12/2007, 1-2/2008

rych latach występowały ich nieznaczne wahania. W latach 2001 - 2003 obroty pasażerskie ustabilizowane były na poziomie około 900 000 osób rocznie. Rok 2004 przyniósł ich wzrost o 16,3%, kiedy to łącznie promami przewieziono 1,044 mln osób (rysunek 5). Powyższy przyrost spowodowany był przede wszystkim akcesją Polski do Unii Europejskiej i przejazdami Polaków do pracy w Szwecji, przyjazdami Skandynawów do Polski w celu zrobienia zakupów oraz wzrostem zainteresowania rodaków turystyką międzynarodową – zarówno wyjazdową do Skandynawii jak i ofertą turystyczną operatorów promowych.

Armatorzy promowi.

Na polskim rynku pasażerskie przewozy promowe realizowane są przez

trzech przewoźników: Polską Żeglugę Bałtycką (realizującą usługi pod marką Polferries), Unity Line oraz Stena Line, którzy oferują regularne połączenia ze Szwecją i Danią.

Ze Szwecją utrzymywanych jest 5 serwisów:

- Świnoujście – Ystad (2 serwisy obsługiwane przez Polferries i Unity Line)
- Świnoujście – Trelleborg (Unity Line)
- Gdynia – Karlskrona (Stena Line)
- Gdańsk – Nynashamn (Polferries).

Ponadto Polferries eksploatuje dwa połączenia do Danii:

- Świnoujście – Kopenhaga
- linia sezonowa Świnoujście – Rønne (Bornholm).

Wśród przewoźników operujących na polskim rynku najwyższy ruch pasażerski odnotowuje Polferries, który na swych połączeniach przewiózł w 2007 roku około 480 000 osób, co daje mu 44% udział w rynku. Przewozy pasażerskie szwedzkiej Steny Line to niepełna jedna trzecia rynku, a trzeciego przewoźnika, Unity Line – 24% (rysunek 6)

Przewozy promowe.

Z połączeń promowych, utrzymywanych przez Polferries, najwyższe przewozy obserwuje się na linii ze Świnoujścia do Ystad, której udział w obrotach tego przewoźnika wynosi około 40%. Na początku dekady ruch pasażerski na omawianym połączeniu ustabilizowany był na poziomie około 100 000 osób, natomiast wyraźny wzrost przewozów

nastąpił od 2003 roku i w ubiegłym przewozy uległy blisko podwojeniu w stosunku do roku 2001. Podobna sytuacja występuje na połączeniu Gdańsk – Nynashamn, gdzie najwyższe obroty zanotowano w roku 2005. Spadek przewozów w roku następnym spowodowany był głównie ekspansją niskokosztowych przewoźników lotniczych, którzy uruchomili nowe połączenia ze Sztokholmem. Rok 2007 przyniósł ponowny wzrost ruchu. Z kolei przewozy na linii Świnoujście – Kopenhaga wykazują stabilność na poziomie około 100 000 pasażerów rocznie.

Wysokie przewozy pasażerskie odnotowuje linia Gdynia – Karlskrona armatora Stena Line. Na połączeniu tym widoczne są ich wahania w ostatnich latach. Najwięcej pasażerów operator ten przewiózł w roku 2004 – nieco ponad 420 000. W roku następnym nastąpił spadek ruchu o około 14%, by w roku kolejnym wrócić do poziomu prawie sprzed dwóch lat. Należy podkreślić, iż omawiane połączenie wykazuje najwyższe przewozy w porównaniu z pozostałymi liniami promowymi.

Trzeci z operatorów Unity Line osiąga na przestrzeni lat stały, coroczny wzrost przewozów na swoim połączeniu Świnoujście – Ystad. Uruchomiona

w 2007 roku linia Świnoujście – Trelleborg nastawiona jest przede wszystkim na transport ładunków, stąd przewozy pasażerskie są tu na niskim poziomie (rysunek 7)

Flota.

Operatorzy działający na polskim rynku promowym zatrudniają łącznie 14 promów. Największą flotę posiada Unity Line – 7 jednostek. Większość z nich to promy typu ro-pax, mające od 57 do 370 miejsc pasażerskich. Dwa promy – „Polonia” i nowo zakupiona „Skania”, która wejdzie do eksploatacji przed letnim sezonem pasażerskim, są jednostkami pasażersko – towarowymi, przystosowanymi do przewozu 918 pasażerów („Polonia”) i 1 300 osób („Skania”). 3 promy kursują na towarowej trasie Świnoujście – Trelleborg, gdzie armator oferuje 2 - 3 odejścia dziennie z obu portów. Podobnie na połączeniu Świnoujście – Ystad eksploatowane są 3 jednostki, oferujące trzy zawinięcia. Od sezonu letniego, po przejęciu „Skanii”, obsada tonażowa linii zwiększy się do 4 jednostek, a liczba odejść do 4 dziennie.

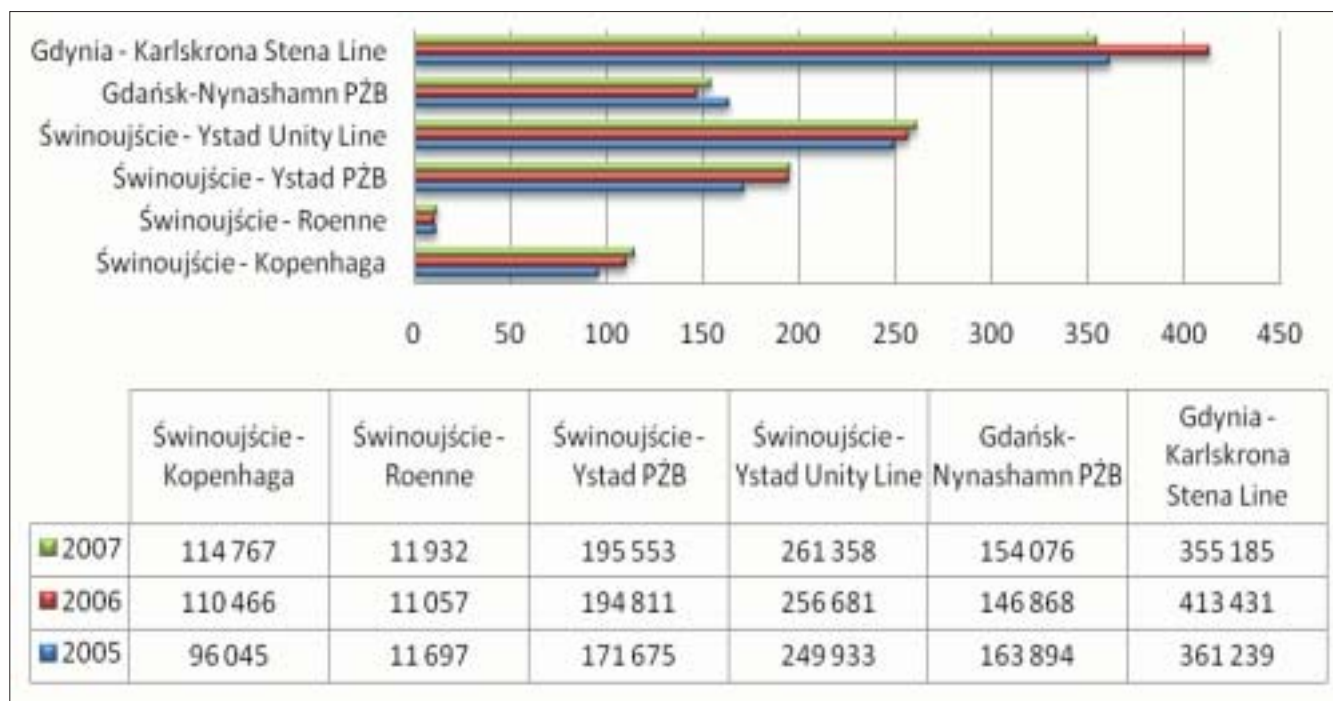
Polferries dysponuje 4 promami. Dwa z nich – „Scandinavia”(1 888 pasażerów) i „Baltivia”(250 osób) – eksploatowane są na połączeniu Gdańsk – Nynashamn. Na linii Świnoujście –

Kopenhaga pływa prom pasażersko – samochodowy „Pomerania” (1 000 pasażerów), zapewniając jedno odejście dziennie z każdego portu, a na szlaku Świnoujście – Ystad armator zatrudnia prom typu ro-pax „Wawel”(1 000 pasażerów), oferując również jedno zawinięcie dziennie do każdego z portów.

Trzeci z operatorów, Stena Line, na swoim szlaku Gdynia – Karlskrona zapewnia 3 zawinięcia dziennie. Przewozy pasażerskie wykonywane są głównie przez prom typu pasażersko - samochodowy „Stena Baltica”(1 200 osób), a pozostałe dwa to typowe jednostki typu ro-pax, przeznaczone głównie dla kierowców pojazdów ciężarowych.

LITERATURA:

1. Market:07, Statistics, Market and analysis of passenger & ro-ro shipping”, ShipPax Information, Halmstad 2006.
2. T.Dziedzic „Rynek lotniczy 2007”, dodatek specjalny do „Wiadomości turystyczne”, wrzesień 2007.
3. Cruise&Ferry Info 1-12/2007, 1-2/2008.
4. A.Fularz „Polska potrzebuje sieci małych portów lotniczych”, Przegląd komunikacyjny 4/2006.
5. „Transport – wyniki działalności w 2006 r.”, GUS, Warszawa, 2007.
6. <http://www.ulc.gov.pl/>

Rys. 7. Pasażerskie przewozy promowe na poszczególnych liniach. Źródło: opracowanie własne w oparciu o Market:07, Statistics, Market and analysis of passenger & ro-ro shipping”, ShipPax Information, Halmstad 2006 oraz Cruise&Ferry Info 1-12/2007, 1-2/2008